herpy

KAMELEONER

Fischer's Chameleon

Kinyongia fischeri

Kinyongia fischeri er en stor, grønn fjellkameleon fra Nguru- og Nguufjellene i Tanzania. Hannen har en flattrykt snuteflik og en kam av kjegleformede skjell langs ryggen. Arten legger egg og krever et kjølig, fuktig klima og et stort, tett beplantet terrarium. Bare noen få dyr av den ekte arten er noen gang eksportert, så stellet bygger på de nærmeste slektningene, og den passer best for den erfarne holderen.

Familie: Chamaeleonidae Tidligere navn: *Chamaeleon fischeri; Bradypodion fischeri; Chamaeleon tornieri*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**30-40 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**6-7 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog og fjellskog**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**60 × 60 × 120 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**20-25 °C**
Varmeplass	**27-29 °C**
Temperatur, natt	**12-16 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vann	**Ingen vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**9-12 mnd.**
Kullstørrelse	**12-20 egg**
Inkubasjon	**240-330 dager** ved 17-25 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Nær truet (NT)**

Om arten

Kinyongia fischeri er en stor kameleon i slekten *Kinyongia*. Hannen har en flattrykt snuteflik på opptil 20 mm som er like bred fra rot til tupp og bare har noen få takkete skjell, og en rett øvre kant. Langs ryggen sitter en kam av kjegleformede skjell som hos hannen når ut på halens midte og hos hunnen bare til fremste tredjedel av kroppen. Hunnen har en liten snuteflik på noen få millimeter og enkelte knudeformede skjell på fremre del av ryggen.

I hele gruppen er hannene hvite, gule, lysegrønne til olivengrønne, grå, brune og svarte i skiftende mønstre, mens hunnene stort sett er grønne med gule tegninger.

De største dyrene når en totallengde på omtrent 40 cm, og hunnene er mindre. Lengden er hentet fra hele *K. fischeri*-gruppen og er ikke målt særskilt for den ekte arten.

Artsnavnet *fischeri* hedrer den tyske herpetologen Johann Gustav Fischer. I handelen er artsnavnet i årtier blitt brukt om hele gruppen, men de fleste av dyrene hører til andre arter, særlig *Kinyongia multituberculata*, *Kinyongia matschiei* og *Kinyongia vosseleri*. Alle tre er nå selvstendige arter, i likhet med *Kinyongia uluguruensis* og *Kinyongia tavetana*. Et dyr som selges under navnet *K. fischeri*, er derfor som regel en annen art. Snutefliken og ryggkammen er de tydeligste kjennetegnene når artene skal skilles.

Utbredelse og leveområde

Kinyongia fischeri er bare kjent fra Nguru- og Nguufjellene i det østlige Tanzania. Den finnes verken i Usambara- eller Ulugurufjellene, der de beslektede artene lever, og utbredelsesområdet overlapper ikke med noen av dem.

Arten er vurdert som nær truet (NT). Tanzania har siden 2016 ikke tillatt eksport av viltfangede levende dyr, og frem til 2013 var bare tre dyr av den ekte arten bekreftet eksportert til handelen.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

> **Naturlig utbredelse:** Tanzania.

LEVEOMRÅDE

Kinyongia fischeri lever i fuktig fjellskog opp til omtrent 1.500 m høyde. Dyrene sitter for det meste i busker og små trær, særlig i skogkanten. Klimaet er moderat og fuktig, temperaturen svinger bare lite gjennom året, og nettene er kjølige. Som fjellkameleon er arten tilpasset et stabilt, kjølig og fuktig skogklima og tåler ikke vedvarende høye temperaturer, i motsetning til de tørketålende kameleonene i lavlandet.

Stell

TERRARIET

Det finnes nesten ingen kunnskap om stell av akkurat *Kinyongia fischeri*, fordi bare svært få dyr av den ekte arten har vært i fangenskap. Stellet bygger derfor på klimaet i utbredelsesområdet og på de nærmeste, bedre kjente slektningene i *Kinyongia fischeri*-gruppen, særlig *Kinyongia matschiei* og *Kinyongia multituberculata*. Tallene her er lånt fra dem eller anslått ut fra klimaet.

Et voksent dyr trenger et terrarium på minst 60 × 60 × 120 cm (lengde × bredde × høyde), og større er bedre, for artene i gruppen beveger seg mye og er raske og nysgjerrige. Arten holdes enkeltvis, og hanner må ikke kunne se hverandre.

Innred terrariet svært tett med planter, kvister og grener i flere høyder, slik at dyret kan trekke seg tilbake i løvet. Dyrene er sky, så ugjennomsiktige sider og bakside er en fordel. Et terrarium av glass og nett gir ventilasjon og holder samtidig på fuktigheten, og et avløp i bunnen fjerner overskytende vann. Bunnlag er ikke nødvendig, men en hunn skal ha et eggleggingssted (se Avl).

TEMPERATUR

Temperaturene er anslått ut fra fjellklimaet. Om dagen skal det være 20-25 °C med en solplass på 27-29 °C, og om natten skal temperaturen falle til 12-16 °C. Varme over 30 °C må unngås, så i varme somre skal terrariet stå på et kjølig sted.

Hold luften i bevegelse, slik at den ikke blir stillestående. Mål overflatetemperaturen på solgrenen med et infrarødt termometer.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være høy, 70-100 %, og høyest om natten og morgenen. Dyret drikker dråper og skal ikke ha vannskål. Bruk en tåkemaskin et par timer før lyset tennes om morgenen, og spray kort om morgenen og igjen om ettermiddagen. Grener og blader skal tørke i løpet av dagen, slik at det ikke oppstår mugg og sår på føttene. Destillert vann eller vann fra omvendt osmose holder tåkemaskiner og dyser rene.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og skal ha et lyst, men ikke for varmt terrarium. UVB anbefales, og Ferguson-sone 2 er et anslag for en fjellkameleon. Plasser røret slik at dyret kan velge mellom lys og skygge, og ha lyset tent 10-12 timer i døgnet. Ufiltrert sollys utendørs er en fordel om sommeren, så lenge dyret har skygge og ikke blir for varmt.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Kinyongia fischeri spiser insekter som sirisser, kakerlakker, silkeormer, hornormer og gresshopper. Artene i gruppen tar alt som kan passe i munnen, også mindre øgler. Fôrdyrene skal være oppdrettede og ha fått næringsrikt fôr.

Voksne dyr får et par insekter annenhver dag, og unger fôres daglig. Fjellkameleoner er følsomme for tilskudd: pudre fôret med kalk omtrent én gang i uken, og gi bare D3 om vinteren, når dyret ikke får sollys. Viltfangede dyr bør undersøkes og behandles for parasitter.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Kinyongia fischeri er sky og blir stresset av håndtering. Ta ikke dyret opp uten grunn, og la et nytt dyr få noen uker i fred før det håndteres.

Arten holdes enkeltvis, og hannene er territoriale. Slutter dyret å spise, skal det til en veterinær med erfaring med krypdyr.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene kjennes på den lange, flattrykte snutefliken og den kraftige ryggkammen. Hunnene har bare en liten snuteflik. I *Kinyongia fischeri*-gruppen er dyrene kjønnsmodne etter 9-12 måneder, men hunnene bør først yngle når de er 14-16 måneder gamle.

PARRING

Hunnen settes inn til hannen. Er hun mottakelig, tåler hun hannens tilnærmelser uten aggresjon. Avviser hun ham, skal dyrene skilles med en gang. Uten årstidsskifte i temperaturen yngler gruppen hele året.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen er drektig i omtrent åtte uker. Noen dager før eggleggingen begynner hun å vandre rundt og spise mindre, og deretter graver hun en gang og legger eggene i enden av den. Kullet er på 12-20 egg. Gi hunnen et minst 20 cm dypt lag lett fuktig jord og sand på omtrent 18-20 °C, og fôr henne daglig og balansert under drektigheten for å unngå eggleggingsproblemer.

INKUBASJON

Eggene flyttes til en lukket beholder med vermikulitt som ikke må være for våt (vann og vermikulitt 1:1 etter vekt). De legges to tredjedeler ned i substratet og må ikke snus. Ruges ved 22-23 °C om dagen og 17-18 °C om natten de første seks månedene og deretter 1-2 °C varmere. Så klekkes eggene etter 8-11 måneder. Tallene gjelder *Kinyongia fischeri*-gruppen; for den ekte arten er ingenting dokumentert.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene kan oppdrettes i små grupper de første 2-3 månedene, men skal deretter bo hver for seg. Temperaturen skal være litt lavere enn hos de voksne, og luftfuktigheten høy. Gi små insekter med kalk og vitaminer.

Helse og vanlige feil

Det finnes ingen dokumentert kunnskap om sykdommer hos akkurat *Kinyongia fischeri*. Typiske problemer hos fjellkameleoner er:

- Overoppheting og forbrenninger ved for varme lamper og for høye temperaturer.
- Dehydrering ved for lav luftfuktighet og for få drikkemuligheter.
- Innvollsparasitter, særlig hos viltfangede dyr.
- Luftveisinfeksjoner ved stillestående luft.
- Beinskjørhet ved for lite UVB og kalk.
- Overdosering av A- og D-vitamin.
- Sår og mugg ved grener som er våte hele dagen.

Kontakt en veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret slutter å spise, blir mørkt og sløvt eller puster med åpen munn. Levetiden er ikke dokumentert for den ekte arten. I *Kinyongia fischeri*-gruppen blir dyrene høyst omtrent 6-7 år i fangenskap.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.